

برنامه های پیشنهادی جهت برنامه ریزی در راستای تحول علوم انسانی به ویژه رشته حقوق

سید فضل ا... موسوی *

چکیده

برای تحول در علوم انسانی در کل و به طور عام ملاکها و برنامه هایی باید به کار گرفته شود. این ملاکها به طور مشترک برای کلیه رشته های علوم انسانی می تواند قابل اعمال باشد. البته برخی از رشته های علوم انسانی ویژه گی هایی خاص جهت تحول آنها وجود دارد که متخصصان متعهد آن رشته ها باید آن ها را بیابند و اعمال کنند. رشته حقوق هم از این حیث مستثنی نیست و ویژه گی های خاص خود را دارد. در این مقاله سعی می گردد این روشهای بنیادین برای علوم انسانی به طور عام و در مورد حقوق، به طور خاص بیان گردد. قطعاً تحول مورد نظر باید مبتنی بر آموزه ها، اندیشه ها و بنیادهای اسلامی باشد که باید محتوای کتابهای آموزشی (چه در سطح آموزش و پرورش و چه در سطح دانشگاهها) را در بر گیرد. ملاکهای دیگری نظیر توجه به نیازهای جامعه، کار آمدی، روزآمد کردن برخی مطالب و سرفصل ها، تغییرات بنیادین و مبنایی در محتوای برخی دروس، فراگیر شدن این تحول در همه مراکز دانشگاهی و اجرای دقیق طرح های مصوب در زمینه تحول بدون ملحوظ نمودن سلاقی شخصی و با رعایت وضعیت آرامش، دور اندیشی و اقدام گام به گام و انجام کار در قالب پروژه زمان بندی شده با استفاده از استادان برجسته و متعهد و آشنا با مفاهیم اسلامی در رشته ای مرتبط باشد. بدیهی است که پس از دگرگونی های محتوایی و شکلی با توجه به پیشرفت زمان، جذب استادان متخصص و متعهد که بتوانند بیان کننده آنچه محتوایی باشند، ضروری است.

* استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

کلیدواژه‌ها: علوم انسانی، تحول، راهکارها، اسلامی، بومی، مبانی و مفاهیم، رشته حقوق

مقدمه

بحث و توجه به علوم انسانی و همچنین تحول و دگرگونی در آن از موضوعاتی است که در جامعه ایران در چند سال اخیر تاکید بیشتری نسبت به آن معطوف شده است. مطالب شفاهی یا مکتوب که توسط برخی از دلسوزان و از جمله مقام معظم رهبری در اهمیت علوم انسانی و تحول آن در چند سال اخیر ارائه شده است، موج و آوایی را در سطحی نسبتاً گسترده و حداقل در مجامع دانشگاهی و برخی از نهادهای مسئول از جمله شورای انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایجاد کرده است. نهادهای مذکور و به تبع آن دانشگاهها و دانشکده‌ها و گروههای علوم انسانی عزم کرده‌اند تا تحولی در این زمینه ایجاد کنند. به نظر می‌رسد که هر چند عزم، جدی است و هر نهادی در تلاش است که کاری انجام دهد، اما در عمل و در اجرا کارهای پراکنده و بعضاً موازی صورت گرفته است و یا در حال گرفتن است که به نظر می‌سد هنوز نقشه راه و برنامه منسجمی وجود ندارد و در سطح بیان کلیات است. بدیهی است که اگر این هدف بزرگ و حجیم به همراه برنامه‌های دقیق، منظم و متقنی نباشد، کار درست و مثمر ثمری انجام نخواهد شد و برای مدتی هیاهویی بر پا می‌شود و کارها خواهد شد. لذا با توجه به عزم جدی که در این زمینه وجود دارد باید مبانی و اهمیت موضوع دقیقاً مورد توجه قرار گیرد و با توجه به آسیب شناسی که در این زمینه موجود است، ضمن بررسی ابعاد گوناگون قضیه، با تکیه بر فرهنگ سازی برای علوم انسانی، تولید علم و نظریه پردازی و نو اندیشی، قدرت علمی و جرات علمی، با توجه به میراث‌های علمی - فرهنگی به ویژه قرآن و احادیث ائمه اطهار علیهم السلام و بهره برداری از آنها، تبادل علمی و بهره برداری از دانش‌های روز با نگاه انتقادی، سرمایه گذاری درست و نهایتاً تلاش مستمر و بدون وقفه، راهکارهای علمی در جهت تحول در علوم انسانی را بررسی و یافت و آنها را به کار بست. مقاله حاضر در صدد است تا با تکیه بر مسایل بالا برنامه‌های پیشنهادی در راستای تحول علوم انسانی به ویژه رشته حقوق را ارائه دهد.